

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

társadalmi és közgazdasági hetilap.

A „Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület“ hivatalos közlönye.

== Megjelenik minden vasárnap ==

Előfizetési ár:

Egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr, egyévi szám 10 kr.
Előfizetési pénzek és reklamációk K o h n M ó r könyv-
nyomdájába küldendők.

Felolvasó szerkesztő:
SINKOVICH ELEK.

Kiadó: A Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a
lap szerkesztésébe küldendők.

Hirdetési díj: 4 hasábos petítor egyszerű hirdetésnél 10 kr
többszörli hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegülj 30 kr.
Nyitólépettsora 25 kr.

A tanító hivatása az iskola falain kívül.

Hogy a tanító a társadalomban is elfoglalja azt a helyet, melyet hivatásánál fogva megérdemel, s melyről egyedül képes hatni oly módon, hogy az ellátására bizott népnevelésügy javára eredményteljesen működni is képes legyen: kel, hogy ne csupán az iskolában, hanem annak falain kívül is munkálkodjék. Tény, hogy a tanító működésének első sorban az iskola falain belül kell összpontosulnia, s minden rendelkezésre álló erejével és képességével oda kell hatnia, hogy a keze ügyébe adott gyermekek az iskola küszöbét minél több ismerettel felruházottan hagyják el. Nem kis feladat ez egymagában véve, sőt ismerve a honunkban uralgó szomorú tanügyi viszonyokat, s a néphez a tanügy iránt még nem eléggé kifejlett érdeklődését, — vajmi nehéz, még a legjobb tanerőre nézve is, elérni azt az eredményt, amelyet a legnagyobb buzgalom kifejtése mellett joggal elvárhatna.

Rengeteg feladat az, amelyet egy tanítónak az iskola falain belül kell végeznie, s elismerem, hogy e feladat megoldása egy egész embert kíván, — sőt merem állítani, hogy míg sok más pályán a középzettségek, az úgynevezett félemberek gyakran valnak be működésükkel, addig a tanító

pályán még életemben nem láttam teljes eredménnyel működni egy félembert. Honnan van ez? — Ennek igen egyszerű a magyarázat. A tanítónak rendszerint 80—100 gyermek is adatik át, hogy ezen nyers anyagból, egy szentlélek módjára teremtsen helyes gondolkozásra képesített egyéneket. Mily kiváló paedagogiai érzékkel, lélektani ismeretekkel kell bírnia annak a tanítónak a végből, hogy a leendő gondolkodó lények e seregében egyenkint felismerje a természetükben rejlő hajlamokat, képességeket, s ezekhez mérten alkalmazhassa tanítási módszerét! A hány fejet lát maga előtt, annyiféle más és más agy-anyaggal áll szemben; a hány szív dobog az iskola falain belül, annyiféle érzelmetárral kell számolnia ez emberfaragó művésznek. Igen, művésznek kell lennie minden tanítónak hivatása terén, hogy kontárrá ne váljék — oly nehéz e pályán mesteri munkát végezni!

Sok hivatásról mondják, hogy arra születnie kell az embernek s az tény, hogy van elég oly pálya, amelyen nem lehet pusztán a szerzett ismeretek révén boldogulni, ha természeti hajlamaink figyelembe vétele nélkül irányítottunk e pályára nevelő szüleink által. A tanítói pályát nem sorozom én e pályák közé, mert e pálya sikeres befutásához legfőbb kelléknek, az egészségen kívül, a tudást tartom, azt pe-

dig a tanulás révén minden e pályára lépő s erős akarattal bíró egyén megszerezheti. Azon tanító, aki sokat tanul, sokat is fog tudni, s attól aki sokat tud, sokat tanulhat el az, aki még semmit nem tud. Azt állítottam előbb, hogy a tanító működésének első sorban az iskola falain belül kell összpontosulnia, s szellemi kincsesládát minden drágaságot az iskola falain belül kell ragyogtatnia, s hogy ezt megtehesse, ki fogja kétségbe vonni, hogy ennek egyedüli eszköze: a tudás? Azon pillanatban, amint a tanító ez álláspontra helyezkedik s erős kézzel markol az ismeretek mélységes tengerébe, hogy abból a maga számára s a közemberiség szellemi javára minél több drága gyöngyöt kihalászson: már is képesítette magát arra, hogy nemcsak az iskola falain belül, hanem azokon kívül is hasznosan tevékenykedjék a művelődés terén.

Mi a tanító? — Röviden lehet e kérdésre megfelelni: a közemberiség ismereteinek alapvető tényezője. S ha áll az, hogy ő veti meg alapját az emberiség ismereteinek, lehet-e feltételezni a kertészről, aki a legjobb szándékkal és jó reménnyel ültette el a magot, hogy nyugodtan nézhetné idő múltán a csemetefa vadhajtsáit s nem igyekeznék még növéseben is irányítani a fát azon czél felé, mely a kertész fáradozásának legszebb jutalma: az egészséges gyümölcsözésééé telé?

A „Muraszombat és Vidéke“ tárczája.

Tavaszkor.

Tavas van már. Bokor alján,
Mint egy kaczer, szöke kis lány,
Az ibolya integet;
Le is tépném, ha nem úzne
Fájó emlék, messze tárn,
Kárhözottként engemet.

Illatos volt a lég akkor,
Zöld a pázsit, zöld a bokor
S vigan dalolt a madár.
Oldalomon kis kedvesem
Nevetgetett oly kedvesen . . .
Most is hallom, — régt volt bár.

Boldog szívvel, pirult arccal,
Fel fel hangzó vig kacajjal
Tépettettt ibolyát.
Felnőve az egyes szálak,
Kis csokorra mikor váltak
E szavakkal nyujtá át:

„Órzd meg e kis emléket,
Hidd, szívből szeretlek téged,
Ez kérelmem záloga.“
Kéz a kézben, szem a szemem,
Ajk az ajkon soká pihen
S nincs a szívnek óhaja.

Akis esokor, bár hervadtam,
— Színe veszett, el nem dobtam —
Bus szívemnek birtoka.
Csak az, akit hön szerettem,
Kíért oly dult az életem
Nem enyém, — s nem lesz soha.

H.

A berbiri hodzsa.

A „Muraszombat és Vidéke“ eredeti tárczája.
Irtá: Dr. Udránszky Sándor.

Az ebéd amolyan kisvárosi volt, de ami hiányt észre is vehettünk volna, azt elenyészetté szives vendéglősünk, aki családijával is megismertetett s a török kávét a saját lakásához tartozó emeleti terászon szolgálta föl. Itt aztán elbeszélgettünk a politikai helyzetről s megtudtuk azt is, hogy bizony Bosznia es népe végig ugyanilyen, de sőt még a feketetenger partjait is ugyanez a lusta, piszkos nép lakja.

Ellátva jó tanácsal indultunk a város megtekintésére. A jó tanácsra tudniillik igen nagy szükségünk s belőle nagy hasznunk volt, állt pedig ez egyszerűen annak elmondásából, hogy három nap előtt egy európaít, aki a háremek belső életét akarta tanulmányozni, még pedig nem könyvből, ugy véletlenül leszurta.

Ugyebár különös, hogy folyton európaikat emlegetek, holott Bosznia is Európában van, sőt talán nekünk is van hozzá valami közünk? Ne vegyék ezt a szó szoros értelmében. Anyira elmaradt még az az ország a világtól, hogy bizonyosság kedvéért megkérdezi az ember, vajjon Európában van-e?

Az utcák piszkosak es görbék, a házak építésmódja a szépek es csunyanak szoros egymásmellé helyezésével bizarr jeleget ölt, a modern köböl épült házatuskókból összerótt sárgunyók válták föl, a város egyik utcáját most akarják kövezeni, a többiben majd elnyeli az utast a sár. Eredeti dolog csak kettő van, mely újdonságával magára vonja a szemlélő figyelmét: az egyik a bazárszór boltok sora, a másik a jobb házakon látható háremekély.

A bazárok pótolják ami kereskedéseinket, nyitott deszkabódék ezek, az utcáfelőli fal teljesen hiányzik, a bazárok belsejében meglehetősen rendtelenséget es több heverő alakot találunk. Az iparosmühelyek ugyanugy vannak berendezve, az iparosok es kereskedők veteksznek egymással — a kényelemszereteten. Egy rézútos mühely előtt haladunk el s megütözéssel kell konstatálnunk, hogy még ez az iparágot is ulti üzik a bosnyákok.

A vasárnapi, azaz pénteki munkaszünetet még

Nem képzelhetem el, hogy létezhetnek oly, a tanítói kellék, a tudás birtokában lévő tanító, akit vágyai az iskola küszöbén túl nem üznének s aki avel, amit az iskola falain belül teremtett s a társadalomnak átadott, többé törődni nem akarna. Ellenkezőleg, miután oly természetű a gondolkodó elme e szép erénye: a tudás, hogyha koporsóba is zárják, kitör s eget kér magának, — joggal állíthatom, hogy azon tanító, aki sokat tanult s így sokat is tud, nem fogja elégeni az iskola falain belül teljesített ismeretterjesztést s folytatni fogja azt azon tág mezőn is, amelynek „társadalom“ a neve, s a melyen legsikeresebben biztosíthatja az iskola falain belül kifejtett tevékenységének sikereit.

Kettős tehát az igazi tanító feladatköre, az egyik az iskola falain belüli, a másik az azokon kívüli — s mert az előbb említett feladatok fejtegetésébe szakismeretek hiányában nem bocsátkozhatom, engedjék meg, hogy egyet-mást elmondhassak azon feladatkörrel, melyet a tanító a legtagabb iskola: a társadalom mezején betölteni hivatva van.

A tanító első és legfőbb kötelességének tartom, hogy erkölcsi élete tekintetében a legpéldásabbá válni igyekezzék, mert a példás erkölcsi élet révén leg hamarabb jut bensőbb összeköttetésbe a társadalom alapvető tényezőivel: a családokkal. Azon tanító, aki példás az erkölcsben, a családgyák és a családgyák részéről becsülésben és tiszteletben szokott részesülni s az élvezett tisztelet révén szert teszi a családok körében bizonyos üdvös befolyásra, melyet a társadalmi élet terén kifejtendő tevékenységében mindig sikerrel igénybe vehet.

Midőn az erkölcsi élet szépségével ékesítve óhajtanám látni minden tanítóját e hazának, nem is kellene talán megjegyez-nem, hogy az erkölccsel kapcsolatosan a vallási élet terén tanúsított példás magaviselet is csak fokozza azon jó befolyást, melyet a tanítónak a társadalmi élet terén meg kell szereznie, hogy működésében érvényesülhessen. Aki tudással bír és erkölcsös, az amugy is vallásos, s hogy nem első sorban a vallásosságot említettem, ennek is megvan a maga oka, a mennyiben hitem szerint van elég vallásos ember, aki nem erkölcsös, de én még nem láttam oly erkölcsös embert, aki egyttal vallásos is ne lett volna, mert az erkölcs már magában véve jó elveknek a vallása. — A tanítónak, tudván azt, hogy minden vallás,

mely a felebaráti szeretet tanain alapszik, a társadalom bologitását czélozza s az Istenhez vezet, föltette tapintatosnak kell lenni a más vallásnak iránti viselkedésében s midőn egyrészt a maga vallása szabványainak megfelelni igyekszik, ne mulasztja el a társadalomban türelmet és tiszteletet hirdetni a más vallások iránt is.

Folyt. köv.

A sertésvész ismertető jelei.*)

*) A földmivészügyi miniszter a sertésvész ellen való védekezésről füzetet adott ki, miből az alábbi tanulságos dolgokat vettük át kiszagdánki tájékoztatására. Szerk.

1. Milyen külső jelekből lehet a sertésvész gyanítani?

A sertésvész, habár egy nyavalyának látszik, amit a tudósok megállapították, tulajdonképpen nem egyféle betegség, hanem kétféle. Az egyiknél főképpen a belek, a gyomor, szóval az emésztőszervek betegülnek meg: ezt sertészkolerának vagy sertéspestisnek nevezik. A másiknál inkább a tüdő a baj székhelye: ezt mondják a szó szorosabb értelmében sertésvésznek.

Ez a két betegség gyakran ugyanez falkában egyszerre lép föl és kezdetben nagyon hasonló jelekből nyilvánul. A falkában elő sertések közül egyesek elmaradnak társaiktól. Etetés alkalmával keveset, immel-ámmal esznek, kelletlenül jönnek az etető vályuhoz és attól hamar eltávoloznak, félre állnak, vagy pedig fekvőhelyükre mennek vissza. Fekvésükből csak nehezen kelthetők föl, többnyire egy helyen mozdulatlanul fekszenek, zajra, lármára pedig alig ügyelnek. Fölkeltve nehezképen mozognak, többnyire egy helyben, leghorgasztott fejfel állva maradnak. Némelyeknél remegést is lehet észrevenni a test egyes részein.

Az ilyen általános rosszullette utaló jelek mellett a betegség azon alakjainál, melyet sertészkolerának vagy sertéspestisnek nevezünk, a betegek igen keveset vagy egyáltalában semmit nem esznek, a szomszág azonban fokozódott. Az állatnak forrósága van, szemei bágyadt fénytűek és csipásak.

Az égvágtalanságon s a hasmenésen kívül gyakran látjuk az állatot hányni. A hányás naponta többször is ismétölhető. A kihányt anyag nyúlós, nyálkás és világos, vagy barnasárga színű.

Ott, ahol a bőr vékonyabb: a has alján, a czombok belső oldalán, a hónaljokban (a könyök felett és mögött) vörös foltok mutatkoznak, melyek közül némelyek helyén hólyagok keletkeznek.

A szorosabb értelemben u. n. sertésvész esetében az emésztési zavarok kevésbé feltűnők, hanem inkább a lélekzésznel vehetők észre eltérések annak jelöl, hogy a tüdők betegedtek meg. A beteg sertések köhögnek, majd bőséges orrfolyás ürül az ornyílásokon keresztül, amely sűrűn folyó, nyálkás vagy gennyes kinézésű és az ornyílások körül beszárad.

A lélekzész kezdetben még nem igen nehéz; később azonban a lélekzész földulói, hörgői; a beteg sertések elülső lábaikra támaszkodva kutya

módjára felülnek és fejüket előre nyújtja, tátott szájjal szuszogva, hörögve lélekeznek. Ez a hörgés még távolabbi is elhallható. Még később az állatok már állandóan fekszenek, felemelkedni nem képesek, egy-egy erősebb köhögés alkalmával fel-tápaszkodnak, de újra visszacsúznak.

A súlyos esetekben a betegség vége felé a test hátulsó része és a hátulsó lábak elgyengülnek, majd teljesen meg is bűnülnek. Az állatok folyton soványodnak, végül teljesen kimértül, elhullanak.

Vannak azonban esetek, amelyekben a hasmenés és lélekzész nehézség bizonyos idő múlva, mely idő a baj súlyossága szerint rövidebb vagy hosszabb lehet, fokozatosan enyhül az étvágy javul, a beteg serket fölélkül és végül teljesen kigyógyul a betegségtől.

2. A betegséget a felsorolt külső jelekből meg lehet-e biztosan állapítani?

A sertésvésznek ismertett külső tünetei, valamint a lefolyás módja, magukban véve nem annyira jellemzők, hogy csupán azokból a betegséget egész bizonyossággal meg lehetne állapítani. A hányás és hasmenés, valamint a nehéz lélekzész más betegségekél is előfordulnak. Az sem tekinthető még biztos jeleknek, hogy ha egyszerre sok állat betegül meg, mert például, mint említettük, a sertésbanczót is járványosan pusztít.

A felsorolt külső jelekből a betegséget tehát csak gyanítani lehet. Teljes bizonyossággal csupán a gyanus, vagy elhullott állat felbonntása után, a belső részekben észrevehető elváltozásokból lehet a betegséget megállapítani, illetve a sertésvész a sertésbanczót megkülömböztetni.

Ajánlatos ezért abban az esetben, ha esetleg nincsen dög, egy betegeskedő sertést lezsratni, hogy az állatorvos felbonnta és a betegség természetét pontosan megállapítsa.

3. Milyen belső jelekből lehet a sertésvész megállapítani?

Sertésvészben vagy sertészkolerában beteg, vagy ezen betegségekben elhullott állatok felbonntása alkalmával szembeötők, hogy a bőrön, a szalonán, a has belső részén levő hártvány, ugyiszint a mell belső hártványán sok apró, vörös folt, vérmölcs látható. A gyomor és a belek a friss esetekben szintén élénk pirosak, olyankor ellenben, midőn a sertés hosszabb ideig volt beteg, a belekben kisebb daganatok találhatók, melyek gombhoz hasonlóan emelkednek, a bőrféregben, vagy a belső hártványán pedig bemélyedések, fekélyek láthatók.

Azokban az esetekben, midőn a lélekzész szervek beteges, a tüdőkben különféle nagyságu csomók lehet kitapintani, melyek néha vörös, néha barna, máskor meg száru vagy sárga színűek.

A vesék a rendszerül nagyobbak és sötéttarnavörös színűek, máskor fekete-vörösek, ismét máskor fakszínűek.

Ezen elváltozások alapján lehet a sertésvész, illetőleg a sertészkolerát a sertésbanczót megkülömböztetni. Mert a sertésbanczótban elhullott állat belében és tüdejében sohasem találhatók a leirtakhoz hasonló elváltozások és általában a boncolás alig állapít meg ilyenkor feltűnőbb köros elváltozásokat. E mellett tekintetbe kell venni azt is, hogy az orbánczban többnyire csak malacok betegednek meg, míg a sertésvész öreg sertést is megbetegít.

Helyi, vármegyei és vegyes hírek.

— Legfelsőbb kiballgatáson. O fel-sége a királyi hó 4-én a budai várban kihallgatáson fogadta gróf Széchenyi Tivadar v. b. t. t. országgyűlési képviselőnk.

— A muraszombati vasut. A vármegyei közigazgatás bizottsága hó 10-én ülésezett Reiszig Ide főispán elnöklése mellett, a mely alkalommal dr. Károlyi Antal alispán hatalmasan megokolt memorandumot terjesztett elő a muraszombati vasut ügyében, mint jövő számunkban egész terjedelmében közölni fogunk. A főispán örömmel üdvözölte az előterjesztést, mely Nagy Jenő indítványára át fog tétetni a törvényhatóság azon javaslattal, hogy ezen ügyben vármegyei küldöttség induljon a kereskedelmi miniszterhez.

— Kitüntetett tanító. Kondor Ferencz állami tanító, aki a szövetkezeti ügy terén lelkes munkásságot fejt ki, a földmivészügyi miniszter részéről szép elismerésben részesült. Az általa a szövetkezeti ügyről közzétett füzet költségeihez a miniszter 170 forinttal járult, s ezen elhatározásáról a következő leirattal értesítette a vármegye alispánját: 27.289. Nagyságos dr. Károlyi Antal urnak, kir. tanácsos, Vasvármegye alispánjának Szombat-helyen. F. évi ápril hó 1-én 76/eln. sz. alatt kelt jelentésére értesitem alispán urat, hogy Kondor Ferencz állami néptanító részére a szövetkezeti

nem ismerik s így ünneppajuk délutánján is folytatják a nagyobb részét heverésből álló tevékenységét. Az egyik téren bódét látunk s benne mozdulatlan alakokat, megnézni közelebről, de nem lehet, mert úgy látszik, ezek a darazsak mesterséges tenyészésűt üzik. Kaiser-ünk aztán megmagyarázta, hogy ezek gyümölcsárusok. Ugy látszik, nagyon kedvelik a gyümölcsöt s főképpen a dinnyét, legalább az utak szélét díszít dinnyehéjak sorozata erre következtet.

Találtunk egy kiállítási bazárt is s hogy oda be szoktak térni a Boszniaiba tévedt idegenek, az az előttük masirozó utcazi földushad mimikája könnyen megértette velünk. Valószínűleg azért vezettek ide, mert itt voltak össze-vissza hányra olyan iparcikkok, miket magunkforma ember ismerőseink szokott hozni nagyból utazásról. Keveset vásároltunk, mert ami kedves bárosunk balekség dolgában nem tesz különbséget a hitelnek közt s elvégre is miért verné meg az ember „Kohn J. Herrmann, Essek“ gyártmányait többszörösen számított áron, mikor ugyanazt magával a czégnél sokkal jutányosabban megszerezheti s a boszniai erdekét igazolásához amugy sem kell óknyá.

A trafikban csináltak még bevásárlásokat, mert 250 gramm török dohányt át lehet hozni a Száván; a berbiriek persze ezt úgy magyarázzák, hogy ennyit kell bevallani; az, vajjon a törbán, meg a többi ruhadarab mennyit tör meg magában, elvégre is mellékes dolog s ha a foglalkozás könnyű volta daczára evvel még pénzt is szerezhetnek, mi köze lehet ehhez a parton ácsorgó gyuar fiúknak,

hiszen ez a ténykedésünk se lelkiismeretünknek, se Allahnak gondot nem okoz, csak a hitetleneket jászák ki, egyiket a másik ellen; az nem bűn.

A háremekgyékörök sokat nem írhatok, bizonyára sejtik ezt már Kaiserünk jó tanácsa miatt is. A jobb házak emeletét erkély díszíti, tetejéig fűde van, három, fakerebbe illesztett lakból áll az egész. Hogy mit látni odabenn, azt csak a függönyök mondatnák el, nekünk egy németül sejtő effendi mondta el rövidesen a berendezést. A függönyök valóban nagyon diszkréték, az utca mit sem tud a család belső életéből, de a család azért gyönyörködhetik a külvilágban s mi is láttunk több kandi szempárt, mi a kissé elhúzott függöny mögöl a kutya gyaurokra irányíták tekintetüket.

Milyenek a török nők, arra határozott feleletet nem adhatok. Csak kettőt láttunk az utcán, mindkettő szép volt. De csak az arc volt szép, a többi izetlen ruhátögt.

Evvél megnéztük Berbir. Valami rendkívül nem igen láttunk s utitársam, aki azt hitte, hogy a Száva tulsó partján meg a libák is mások, mint az innessón, alaposan csalódva vett búcsut Kaiser-ünkötől.

Az eszthományban tovább kocsziván, képezetem újra maga elé varázsolta a látottakat s a hizi csendben mintha még most is hallottam a sodra hívó jajtását:

„Allah egber — — — — —“.

ügy érdekében kifejtett és alispán ur általa is több ízben kiemelt önzetlen tevékenységének méltánylásul, a szövetkezetről a nép számára irt magyar-
rázi könyveskéjének kiadásánál felmerült költségei megtérítésül egészszázevet forint állami segélyt engedélyeztem, s ezen összeget a nevezett tanítónak békéjéért és alispán ur által látalmazott nyugtájára a muraszombati kir. adóhivatalnál egyidejűleg kiutalványoztam. Budapest, 1899. április 28. Darányi s. k.

— **Bocskay Nemező András** mártónhelyi jegyzőségben Pinka-Miskén f. hó 5-én segédjegyzőnek választott meg s ezen állását azonnal el is foglalta.

— **A Mártonhelyen** f. hó 23-án megtartandó országos vásár alkalmával az állatvásár is meg fog tartatni.

— **Talpraesett** van f. hónap. Emlékeznek rá olvasóink, hogy több kir. tanfelügyelő bizalmas leiratában arra hívta fel az idegen nevű tanítókat, hogy neveket magyarosítsák meg. Ruzsicska Kálmán a zalamegyei tanfelügyelő is megette, hogy ebben az ügyben megleghangú leíratot küldött a tanítóknak. Muraközöböl egy Kanovits nevű tanító egy tiszteltteljes választ irt a tanfelügyelőnek, hogy ő nagyon tiszteli a felsőbbiséget, annak minden példáját örömmel és szívesen követi, a leiratára vonatkozólag tehát kéri, hogy míg az ő miniszterre Wallacis, a főispánja Jankovics, a tanfelügyelője pedig Ruzsicska, addig maradhasson meg ő is Kanovitsnak.

— **Vármegyénk törvényhatósági bizottsága** az előszét tartotta II-ik érdekvédelem közgyűlését a bizottsági tagok élénkedése mellett, Reisz Ed. főispán elnöklötte al-t. Az ülést elnököl főispán hosszabb beszédrel nyitotta meg, melynek folyamán megemlékezett arról is, hogy Szombathelyen, a vármegye székhelyén, esküdtségi bíróság felállítására nézve a legkedvezőbb kilátás van. Jelentést tett az összes hivatalok megvizsgálásáról, mely tekintetben örvendtes eredményt tapasztalt a tisztelők buzgalma körül. A közgyűlés megnyitása után az alispáni jelentéssel kapcsolatban Kőteleki Ányos Dénis biz. tag a vármegye területén kiterjedt koldulás megszüntetése ügyében interpellálta az alispánt, ki megígérte, hogy e szomorú jelenség körül hatáskörében szigorúan intézkedni fog. Majd a tárgyszorzat egyes pontjai kerültek szövegre, melyek az állandó választmányi javaslat alapján nyertek elintézt. A 4-ik aljegyzői állásra Tuboly Lajos közigazgatási gyakornok helyettesített. Jövő közgyűlésen ugy a 4-ik, mint az 5-ik aljegyzői állás pályázat utján fog betöltetni. Közgyűlés végzetével főispán ur fényes ebédet adott, melyen a tisztikar és a bizottság tagjai közül 30-an vettek részt.

— **Lopás.** Weindorfer Miklós és Neje kőroni lakosok több lőten át a stajerszági Szent-Anna községben Seyfried József ottani postamester szőlőjében dolgoztak. Kereményüket azonban ugylásuk elköltötték s hogy mégse jöjjenek haza üres kézzel, Seyfried prészaházból elloptak 1 pakányfőgőt, 2 egérfőgőt, 1 madárkalickát, 1 tálat, 1 főgőnyt és 1 kaptát, a mely holmik összesen 10 forint értékű képviselnek. A károsult panaszára a csendőrség a nyomozást megajegyezte s a lopott tárgyak egyszert Weindorfertől meg is találta, kinek most meggyűlik a baja a járásbíróssággal.

— **Halálozás.** Fiszár Mihály kis-zombati korcsmáros szivab okozta hosszas szenvedés után f. hó 10-én 54 éves korában elhunyt. A megboldogult vidékünknek ismert köztisztelőben álló alakja, korcsmája pedig a muraszombatiaknak kedvenc kiránduló hely volt.

— **Örültek az utcán.** F. hó 5-én reggel szokatlan látvány kötötte le egy ideig a muraszombati fő-utcán járó-kelő közönséget. Két tisztességesen öltözött leány haladt végig az utcán két férfi kíséretében. A nők egyike szótlan volt, de annál hangosabban folyton vadul kacagott a másik s egészen úr y viselkedett, hogy mindenki örülteken állgatog társnőjével együtt. Mindketten a gráci közkórház elmebajos osztályából kerültek, ugyan nem meggyógyulva, hanem a gráci kórház túlszulfaltsága miatt. Az örült leányok egyike Menziczgár Mária 18 éves peresztő, a másik Rietz Irma 19 éves muracserevi illetőségű. A muraszombati szolgabírósgal illetőségi helyükre szállíttatta a szerencsétleneket.

— **Vadvész Sándorvölgyön.** Ezen közszégen pár nap alatt 2 istállóban 3 drb. szarvasmarha hullott el. A hatóság az állatorvos rendőri vizsgálatot elrendelte s ennek alapján megállapított, hogy a marhák vadvész következtében hullottak el. Minthogy ezen betegség ragályos, a hatóság az övintézkedéseket elrendelte.

— **Képviselőválasztók összeírása.** A vármegyei központi választmány f. hó 5-én tar-

tott ülésén hozott határozatával a képviselőválasztók névjegyzékének kigazdítását elrendelte. Az összeíró küldöttségek a muraszombati választókerületben következőleg alakítottak meg.

1-ső küldöttség a muraszombati, csendlakai, mártónhelyi és battányi körjegyzőségekre terjedő működési körrel: Küldöttségi elnök: Skerlák József. Rendes tagok: Keresztyur Kálmán, Csaplovits Ferencz. Póttagok: Kondor Ferencz, Kuzovitch Ferencz.

2-ik küldöttség a tótkeresztúri, prosznyákfi és pétervári körjegyzőségekre terjedő működési körrel: Küldöttségi elnök: Szeredy Viktor. Rendes tagok: Slankovits János, Sárkány Ádám. Póttag: Dervarits Ferencz.

3-ik küldöttség a vízelvándi, vas-hidegkúti, bodóhegyi és felső-lendvai körjegyzőségekre terjedő működési körrel: Küldöttségi elnök: Obál Mihály. Rendes tagok: Saruga Frigyes, Frank János, Tegyei János.

4-ik küldöttség a szent-gothárdi járás területén fekvő istvánfalvi, hodosi és felső-szónokli körjegyzőségekre terjedő működési körrel: Küldöttségi elnök: Rigó János. Rendes tagok: Koltay Pál, Tóth János.

A kereskedelmi és iparkamarai tagok választása Körömdeni. A soproni kereskedelmi és iparkamara körömdeni tagjainak megválasztása rendkívüli érdeklődés mellett folyt le Mészáros Ernő tisztelhetbeli főszozabíró elnöklése mellett f. hó 9-én d. u. a városnázta nagytérben. Nagy agítációt fejtettek ki mindkét jelölt érdekében meg a vidéken is. S kereskedők közül leszavaztak 81-en, s ezek közül 25-en Grünbaum Bélára, 46-an Wiener Adolfr. Grünbaum Béla tehát, ki e tisztiséget már számos év óta visel, ezuttal kiharadt, s helyét Wiener Adolf foglalta el — Az iparosok közül egy szótbősséggel Hárty Jánost választották meg Hechtner Ödönnel szemben.

Verekedő pénzügyőrök. Simon János fővizsgáló és Viszket György vizgató, a kik Szóchnyutyan a stájer határnál teljesitenek szolgálatot, f. hó 4-én az ottani korcsmában mulatoztak. Közben hozzájuk csatlakozott a Muraszombatból szolgálat-tétellel kirendelt Suborits József vizgató is s vigan folyt a mulatság. Midőn azonban Simon János Suborits vizgatóval a jelentőv kitöltése végett a laktanyára ment, a két pénzügyőr között szóváltás, majd verekedés támadt s ennek következtében Suborits több helyen sérülést szenvedett. A verekedőket az eső elől a pénzügyőri laktanyára menekült csendőrök választották szét. A szent-gothárdi pénzügyőri biztos megindította ellenük a vizsgálatot.

— **Parasztregrulák május havára.** Ha május elseje előtti nap északkaján esik, akkor bő aratásra számíthat gazd' urak. Ha május 1-én fagy, hideg vagy eső volt, sem gabona, sem széna nem lesz. Hűvös május, ha nem hideg, nem nedves, sem pedig télies színezeti: megtelti a magtárt és a hordókat. Májusi fagy, szerencsétlenség. Esti harmat, hűvös idő sok bort és szénát termel. Nedves április és május után verőfényes június jó. Ha május elején esik, kevés borunk lesz. Május elsei mennydörgés, virágfalközök. Gyakori mennydörgés, éhhalál. Ha májusban a tölgy szépen virágzik, eseregőgar rajta tanyázik, gyakori a mennydörgés. Pünkösdi táján érett földi eper, középszerű esztendő jősol. Május 12—14. Fagyos szentek, száradok óta rettegtek napok: Pongrácz, Szervác, Bonifác, de legfeljebbesebb Orbán. Vid. (15-ike) és Orbán napján (25-ike) ha kellemes az idő, áldáshozó szentföldönk lesznek. Fagyos Orbán ha elmúlt, nem fét már a gazda. (1866-ban is akkor fagyott el minden.) Urmapi eső szénának kárt okoz. Urmapi száraz idő, sok széna. Nedves pünkösdre sáros Karácsony jó. Urmapi időjárás, őszi időjárás. Ha május vége kellemes, a szőlő szépen mutatkozik, bor-bőség lesz. Leveli béka kurtyolósza esőt jelent. Szép idő lesz: 1. Ha az esti pir aranyszínű. 2. Ha napnyugta idején sűrű köd ereszkedik alá a mezőre és vízre. 3. Ha a szárazföldi békák magasan útnak. 4. Ha a pacsirta dalolva magasan röpül. 5. Ha bő harmat van. 6. Ha reggeli szellő fujdogál, rossz, kellemetlen időjárás lesz: 1. Ha reggeli pir van. 2. Ha az esti pir magasan piros színi. 3. Ha a hegyek ormán köd ül.

— **A vetések állása és a mezőgazdasági állapot.** A földművelésügyi miniszteriumhoz a gazdasági tudósítókól beérkezett jelentések szerint április hó első felében is változó, többnyire azonban kedvező időjárás volt. Az esőzések kisebb-nagyobb mértékben az egész országra kiterjedtek. Az éjelek ugyan még mindig hűvöseket sőt néhol az utóbbi napokban dér volt; mivel azonban nappal az idő felenyhül, ennek hatása alatt a vegetáció országszerte szépen megindult. — Az őszi vetések közül legjobban áll a buza, tulnyomó részben kielégítő, csak a férgek károsítják. — A rozsvetések helyenként ugyan foltosak és ritkák,

nagyobbára azonban kielégítők. Az őszi árpbán a téli száraz idő helyenként kárt okozott. A repce helyenként megromlott úgy, hogy itt-ott fel is szántották. A korai tavaszokra a márciusi zord idő kissé káros volt ugyan, azonban a mostani enyhé időben helyre állnak. A czukorrépa vetése és burgonya ültetése az ország nagy részében folyamatosan van még. Jó előrehaladott már a kerti veteményezés is. A szőlőkben is szépen haladnak a munkálatokkal. A korán virágzott kajszinbarackok és mandulafákra károsan hatott a márciusi hideg idő; szilva-, cseresznye- és meggyfélék azonban bőtermő ryikeket mutattak. A legelők és rétek ki-zöldülésével és a mesterséges takarmányművek fejlődésével a száraz takarmányművek fogya sem okoz többé annyi gondot. Általában tehát az időjárás a mezőgazdasági állapotra nézve kedvezőnek mondható.

— **Magyarok!** Féliszáda immár, hogy a független Magyarországnak diadalról-diadalra haladó seregei visszafoglalták hazánk fővárosát s Budavára véres ostrom után kitűzték nemzeti lobogókat.

Féliszáda immár, hogy az az örömhír járta be az országot:

„Ujra a magyar Budavára!“
Május 11-ken, pünkösdi vasárnapján, lesz Budavára dicső bevételének ötvenedik évfordulója. A főváros hazafias polgársága május 21-ken évfordulóján, kegyeletesen kizárókördől évről-évre a Budavár bevételénél a nemzet szabadságáért és függetlenségéért elesett névtelen hőskir járchoz.

Most, amikor az ötvenedik évfordulóira virradunk, az eddigieknél még magasztosabban kell megtartanunk a nemzeti dicsőség és nagy ünnepnapját.

Mi eddig se hagytuk kiadulni a hazafias kegyelet oltárának tűzét, de most, az ötvenedik évfordulón, magasan lobogni kell a tűznek, oly magasan, hogy fénye és melege országra, világra szőljön.

E dicső oltár lángjának élesztésére, a hazafias ünnep fényes megtartásában való közreműködésre bizalommal szólítunk föl minden hazafit.

Kibontjuk az ünnepi lobogót s ez ünnepi zászló alá való soraközásra szólítunk fel minden hazafit, minden honleányt, minden egyesületet, kört, testületet és asztaltársaságot. Külön meghívjuk a még élő 48/49-es honvédeket, akik részvetettek Budavár ostromában. Kérjük őket, hogy tudassák neveket és lakásukat a rendező bizottsággal (Budapest, József-utca 10.), valamint hazafias bizodalommal felkérjük mindazokat, akiknek tudomásuk van még élő Budavári hősköröl, sziveskedjenek azok neveit velünk tudatni.

Az ünnep előleges tervezete szerint az ötvenedik évfordulón nemcsak a hőskir sirját koszoruzzuk meg, hanem a budavári honvédszobrot is. Barabás Béla és Hentaller Lajos orsz. képviselők lesznek az ünnepi szónokok.

A nevezett évforduló alkalmából május 28-án a József főherczeg-szállóalában megvendégeljük a honvédmenedékház ötven tagját.

A rendező bizottság minden csütörtökön esti 8 órakor a József-utca 10. sz. vendéglő külsőben terylene gyűlekezik. A rendezésben részvenő óhajtok itt jelentkezhetnek. Május 7-én, vasárnap d. u. 4 órakor ugyanott nagy rendező bizottsági gyűlés lesz, amelyen minden érdeklődő hazafit, az ünnepen résztvevő egyesületek küldöttéit szívesen látjuk.

A honvédsírra szánt virágok és koszoruk a vendéglő szintén a József-utca 10. sz. alatt lévő rendező bizottsághoz küldendők.

Budapest, 1899. április 20.

Hazafias bizodalommal
A budapesti asztaltársaságok
központja által
szervezett rendező-bizottság.

Nyilteszt

* Az e rovat alatt közl. nem vállal fel a szerk.

Radein vizgató- gyító intézet

(Regede mellett) Stájerországban.

Posta-, távírda- és vasuti állomás.

Források: főforrás „radeini savanyvízfóráss“, uj-forrás és négy vastartalom forrás.

Ivó és fürdősi gyógynevek alkalmazása: vasas fürdők, savanyvíz-fürdők, vizsgyógydó, gáz- vagy izasztó kamnarák, Masszás, Kefer, valamint víz és savó ivási gyógykezelés.

Fürdőidény: Május 10—szeptemberig.

Éghajlata: enyhe és egészséges, levegője tiszta pormentes. Környékén gyárak nincsenek.

Fürdőorvos: dr. Gusenthal Rogner V. sebesz, ki Bécsben mint asszistens működött.

(Folyt. tuloldalon van.)

A radeini savanyviz- forrás.

A legtartalomdusabb natron-lithionforrás. Az összes agyvezezt lithionforrások közt alig tartalmaz egyik is annyit

lithiont

mint a radeini savanyviz-forrás

Gyógyító hatása páratlan, különösen köszvényhólyag- és vesebántalmaknál, nemkülönböztetve gyomorbagok és a légzőszervek hurutainál.

Rendkívül tartalomdus természetes szén-savban, ennel fogva pompás pezsgése kitűnő asztali vízzel is szolgál.

Ennek közvetlenebb minden irányban való szállítását valamint prospektusok ingyen s bérmentve szétküldését eszközöli a

fürdő-igazgatóság.

Közgazdaság.

Egy igénytelen takarmány növény.

A gazdának igen gyakran nem kis fejtörést okoz az, hogy minő takarmánnyal lássa el állatait; van ugyan szénája, de vagy kevés, vagy pedig olyan minőségű, hogy attól állatja jó erőt nem kap, már pedig ha a gazdának az állata rossz, akkor egyéb tekintetben sem várhat kedvező alakulásokat, mert amilyen az állat, olyan a munkája. Az állat pedig csak akkor lesz jó, ha jó takarmányt kap, a jó takarmányt tehát első feladattá kell, hogy képezze a gazdának.

Egy ilyen jó takarmányt szolgáltat a nyulzapuka, a melynek jóságát tetézi igénytelensége. Ez állítástomat alábbi soraim eléggé igazolják. Gazdaságomnak mintegy 12 kat. hold kiterjedésű területe évek hosszú során át ugyszóran parlagon hevert, mert a nagy vízhiánya, kötőmélék tartalma s egyáltalán rossz fizikai tulajdonsága alkalmatlanná tette azt a legigénytelenebb növények termelésére is. Egy ízben egy mezei sétám alkalmával hasonló minőségű telajon előttem még ismeretlen növényt találtam nagy mennyiségben, melyet lekaszáltatván, szarvasmarhám igen szívesen megették. E körülmény arra készítetett, hogy az illető növény után érdeklődjem s ez érdeklődésem alatt tudtam meg, hogy nyulzapukával volt dolgom. Azonnal hoztatam belőle egy kat. holdra elegendő mennyiséget, s miután e kísérletem kedvező eredményt járt, a következő esztendőben a fent említett egész területet nyulzapukának szántam s azóta évenként sikerrel folytatom annak termelését a következő módozat mellett: a földet egy esztendőre ugaroltatom föl istállótrágyával, őszszel bevettem rozsossal s tavasszal a rozsról keresztbe 10 cm. sortávolságra a nyulzapukát vettem el, vetés után sekélyen lehengereztve. A tavasi hónapokban kedvező időjárás lévén rozsvetésem elég jól fejlődött, de a májusi szárazság azt egészen tönkre tette. Elkövetkezvén az aratás ideje, azon tűnődtem, vajjon beállítam-e aratóimat a rozsz táblába vagy se, míg végre az előbbire határoztam el magamat, mert láttam, hogy az elvetett nyulzapuka igen szépen kezd bokrosodni. Augusztus közepén egy jótékony esőre fejlődésében annyira előrehaladt, hogy szeptemberben lehetelthezsem. A legelés után egy boronórást adtam a tarlónak, ezt tavasszal újból megismételttem s június derekán lekaszáltatva 26 mázsa szárított takarmányt nyertem holdankint arról a földről, mely évek óta alig hozott valamit. A második esztendő őszén a tarlót feltörve holdankint 150 kg. thomas-salakot és 200 kg. kainitot szórtam el egy mély szántást megelőzőleg s tavasszal újból nyulzapukát vettem el zabbal, annak dacára, hogy immár két évig ugyanazon növény foglalta el ugyanazon helyet. A zabot igen ritkán vettem, számítván arra, hogy az csak mint védőnövény szerepelhet. Termelési kísérletem ismét sikerrel járt elannyira, hogy az elmúlt esztendőben holdankint 32 mázsát nyertem.

E kísérlet eléggé bizonyítja, hogy a nyulzapuka igénytelenségét s azon körülményt, hogy rosszabb minőségű talajokra is találhat a gazda oly növényt, mely a terület kihasználását lehetővé teszi.

Foulard-selyem

65 krtól 3 frt 35 krig méterenként — japáni, chinai stb. legújabb mintázatok és színekben, valamint fekete, fehér és színes „Henneberg-selyem” 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdivatosabb szövet, szín és mintázatban. **Privát-fogyasztóknak** póstabér és vámmentesen, valamint hához szállítva — mintákat pedig póstafordultával küldenek, **Henneberg G. selyemgyár**ai cs. és k. udvari szállító) Zürichben. Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

5—6

Nyom. Kohn Mór könyvnyom., Muraszombat.

„Az Anker”

élet- és járadékbiztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség:

Budapest, VI. ker., Deák-tér 6. szám.

(Anker-udvar), a társaság saját házában.

Összes vagyon 1898. végén	65 millió forint
Biztosítási állomány 1898. végén	243 millió forint
Eddigi kifizetések	103 millió forint

A nyereményrészesüléssel biztosítottak A osztalékterv szerint — mint husz év óta 1899-ben is az évi biztosítási díj 25%-át kapták készpénzben kifizetve.

B osztalékterv szerint (évenként emelkedő osztalék) 1897, 1898 és 1899. években az összes — az egész biztosítás tartamon keresztül befizetett díjak 3%-a, illetőleg az évi díjnak 9%, 12% és 15%-a fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

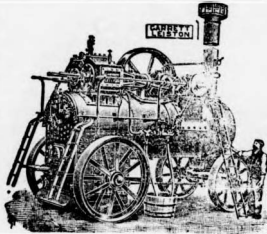
Mindenemű haláleseti, életési és járadék biztosítás.

Prospectussal és fevilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügy-nökségek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

1/2. Kotzó Pál

Budapest, V., Lipót-körút 18. sz.

(Vigszínház mellett, a nyugati pályaudvar s Margithid közelében.)

5—6

A közönségnek pártfogását kérve, ajánlja Garrett R és fiait főleg legújabb szerkezetű **compound gőzmozdonyait félstabil- és stabilalakban**, a melyek 40 százalék tüzelőanyag megtakarítással dolgoznak.

Gőzmozdonyokat és gőzcséplőket négyszer fordítható acél-dobsinikkel, toldást nem igénylő szalmazárókával és szita felülettel, minden nagyságban.

Minden fajta lovas **cséplőkészleteket, arató- és vetőgépeket, szecsavágókat, répvágókat** és minden más gazdasági gépeket.

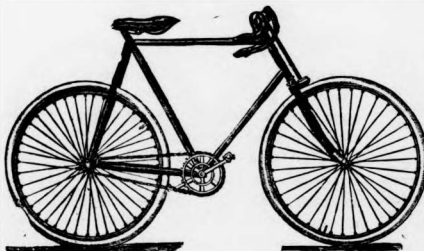
Vidéken lakó szolid ügynökök kerestetnek!

!!! Használjon Ön FEGYVERKEREKET !!!

Különös előnye:

utólérhetlen
könnyű járás

(megerősítés nem létezik.)

steyri fegyvergyár

a világ legnagyobb kerékpárgyára.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Magyarországi vezérigynökség:

KANN és HELLER cégénél

Budapest, Váci-körút 62.

5—6